

APRŪPINIMO MAISTU UŽTIKRINIMO LIETUVOJE MAKROEKONOMINIS VERTINIMAS

Valdemaras Makutėnas

Assoc. prof. dr. Aleksandras Stulginskis University. Universiteto str. 10, 53361 Akademija, Kaunas distr., Lithuania. Tel. +370 37 752259. E-mail valdas.makutenas@asu.lt

© Aleksandras Stulginskis University, © Lithuanian Institute of Agrarian Economics

Įteikta 2013 11 03; priimta 2013 12 10

Aprūpinimas maistu ilgą laiką buvo ir iki šiol yra pasaulinė problema – Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos duomenimis įvertinta, kad šiuo metu pasaulyje badauja apie milijardas žmonių. Nors nagrinėjama aprūpinimo maistu užtikrinimo problema yra aktuali Lietuvai ir tampa dar aktualesnė pokriziniu laikotarpiu, jai tirti literatūroje skiriamas palyginti nedidelis dėmesys. Tyrimo tikslas – išanalizavus aprūpinimo maistu užtikrinimo makroekonominis veiksniai, įvertinti aprūpinimo maistu užtikrinimą Lietuvoje. Siekiant numatyto tikslo, įgyvendinami tokie uždaviniai: parinkti aprūpinimo maistu užtikrinimo makroekonominis rodiklius ir įvertinti aprūpinimo maistu užtikrinimą Lietuvoje. Tyrimo metodika – Lietuvos ir užsienio autorių mokslinės literatūros analizė, joje pateikiamų teiginių ir apibendrinimų grupavimas, sisteminimas bei lyginamoji analizė, duomenų analizė, remiantis statistiniais metodais. Tyrimo laikotarpis – 2002–2011 m.

Raktiniai žodžiai: aprūpinimas, maisto užtikrinimas, makroekonominis vertinimas.

JEL kodai: Q13, Q16, L81.

1. Įvadas

Temos aktualumas. Aprūpinimas maistu ilgą laiką buvo ir iki šiol yra pasaulinė problema – Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos duomenimis įvertinta, kad šiuo metu pasaulyje badauja apie milijardas žmonių. Aprūpinimas maistu buvo apibrėžtas kaip sąlyga, kai „visi žmonės nuolat turi fizinę, socialinę ir ekonominę galimybę pakankamai pavalgyti saugių ir maistingų maisto produktų, atitinkančių jų mitybos poreikius, bei gali rinktis maisto produktus, kurie, jų manymu, užtikrina aktyvią ir sveiką gyvenseną“ (World food..., 1996). Alkis, nepriteklis, skurdas ir socialinė atskirtis – tai viso pasaulio problemos, egzistuojančios kiekvienoje valstybėje, taip pat ir Lietuvoje.

Nors Lietuvoje, priešingai nei visame pasaulyje, gyventojų skaičius mažėja, tačiau aprūpinimo maistu užtikrinimo problema yra aktuali ir tapo dar aktualesnė po ekonominės krizės laikotarpio. Šiuo metu aprūpinimo maistu užtikrinimas skurdžiausiai gyvenantiems Lietuvos gyventojams yra nepakankamas.

Mokslinė problema ir jos ištyrimo lygis. Gyventojų galimybėms aprūpinimo maistu užtikrinimui daug dėmesio skiriama užsienio literatūroje. Šias problemas nagrinėjo C. Benson, E. J. Clay, R. H. Green (1986), D. M. Nyariki, S. Wiggins (1997), analizuodami maisto užtikrinimą besivystančiose šalyse, Afrikos regione, A. Thomson, M. Metz (1998), tyrinėdami ekonominės politikos poveikį aprūpinant maistu,

H. Hahn (2000), suformuluodamas maisto ir mitybos saugumo koncepciją, P. McMichael (2001), K. L. Radimer (2002), nagrinėdami maisto užtikrinimo dimensijas nacionaliniu ir namų ūkių lygiais, A. Hemelin (2008), parinkdamas aprūpinimo maistu rodiklius makro ir mikro lygiais. Iš lietuvių autorių svarbu būtų išskirti R. Čiegį (2010), atlikusį apsirūpinimo maistu sisteminius tyrimus.

Nacionalinis apsirūpinimo maistu lygis nusako, kiek šalies nacionalinė rinka yra apsirūpinusi tam tikra produkcija. R. Perez-Escamilla ir A. M. Segall-Correa (2008) sutinka su N. Ballenger ir K. Mabbs-Zeno (1992) nuomone, jog nacionalinis apsirūpinimo maistu užtikrinimas yra mažiau suvaržytas, nes maisto vartojimas gali būti užtikrinamas importo ir kitų šalių pagalbos dėka. Pasak R. Perez-Escamilla ir A. M. Segall-Correa (2008), maisto buvimas nacionaliniu lygmeniu priklauso nuo vietos gamybos gyventojų vartojimui, taip pat ir nuo galimybės importuoti sveikus ir maistingus maisto produktus. T. Marek (1992) ir L. Smith (2003) teigimu, gebėjimas užtikrinti aprūpinimą maistu šalies lygiu nereiškia, kad jis bus užtikrintas kiekvienam individualiam namų ūkiui. Šalis turi ne tik importuoti ar gaminti pakankamai maisto, bet ir užtikrinti jo tiekimą gyventojams.

Aprūpinimo maistu užtikrinimui daug dėmesio skiria ir tarptautinės organizacijos: UNICEF, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija, Tarptautinis žemės ūkio plėtros fondas ir kt. Nors nagrinėjama aprūpinimo maistu užtikrinimo problema yra aktuali Lietuvai ir tampa dar aktualesnė pokriziniu laikotarpiu, jai tirti literatūroje skiriamas palyginti nedidelis dėmesys.

Tyrimo objektas – aprūpinimas maistu Lietuvoje.

Tyrimo tikslas – išanalizavus aprūpinimo maistu užtikrinimo makroekonominis veiksniai, įvertinti aprūpinimo maistu užtikrinimą Lietuvoje.

Siekiant numatyto tikslo, įgyvendinami tokie **uždaviniai**:

- parinkti aprūpinimo maistu užtikrinimo makroekonominis rodiklius;
- įvertinti aprūpinimo maistu užtikrinimą Lietuvoje;

Tyrimo metodika. Analizuojant aprūpinimą maistu nacionaliniu lygiu, nagrinėjamas bendrasis vidaus produktas (BVP), tenkantis vienam gyventojui, kuris parodo šalies išsivystymo lygį, bei bendro eksporto ir maisto importo santykis, kuris įvertina maisto importo galimybes. Kartu su BVP pateikiamas BVP indeksas, palyginti su ankstesniu laikotarpiu, siekiant parodyti BVP pokytį. Bendro eksporto ir maisto importo santykis, kaip ir užsienio prekybos balansas, pateikiamas pagal makroekonominės kategorijų klasifikatorių ir apima perdirbtus ir neperdirbtus maisto produktus bei gėrimus, skirtus vartoti namų ūkyje.

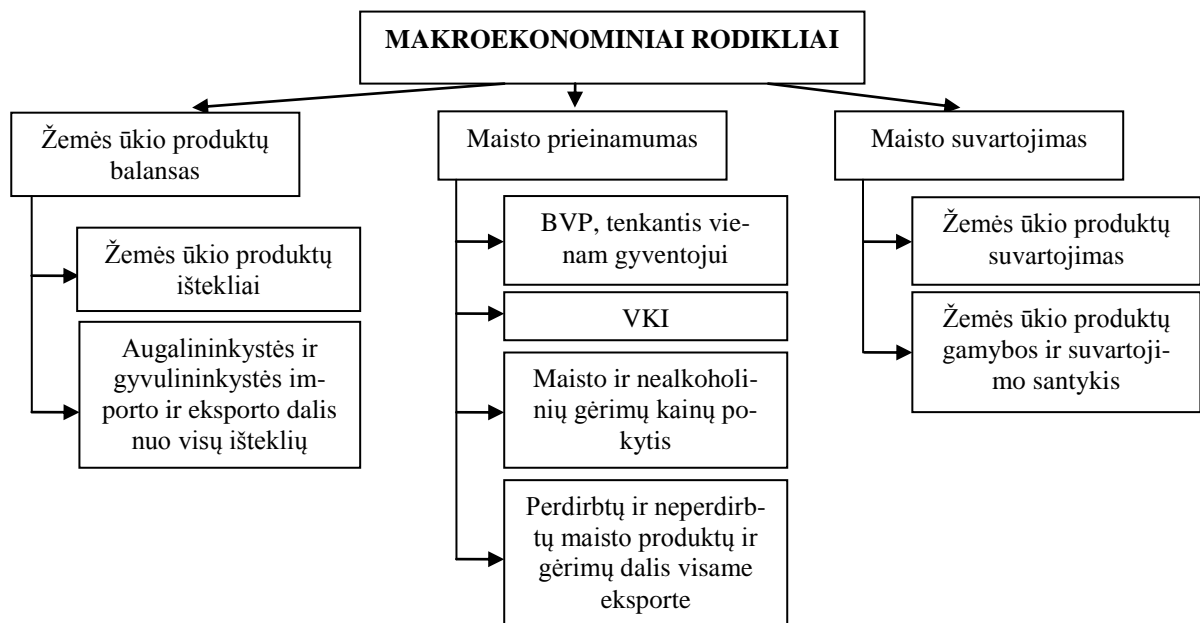
Maisto suvartojimo rodikliams įvertinti buvo pasirinktos pagrindinės žemės ūkio maisto produktų grupės, t. y. mėsa, pienas bei pieno produktai, kiaušiniai ir javai. Nacionalinis žemės ūkio maisto produktų suvartojimas apima ne tik gyventojų vartojimo fondą, bet ir produktus, suvartojamus pašarams, sėklai, pramonei ir kt. Dažniausiai didžioji dalis grūdų suvartojama gyvuliams šerti. Todėl svarbu nustatyti, ar po viso suvartojimo šalyje nesusidaro tam tikrų žemės ūkio produktų deficitas.

Tyrimo laikotarpis –2002–2011 m.

2. Tyrimo rezultatai

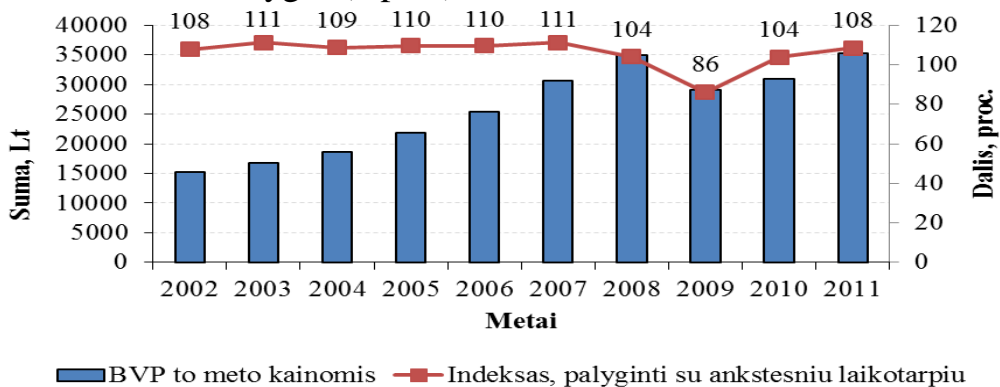
F. Riely ir kt. (1999) teigimu, aprūpinimo maistu užtikrinimas yra suminė matavimo priemonė, susidedanti iš keleto rodiklių, naudojamų aprūpinimo maistu užtikrinimui įvertinti. Tam tikrų aprūpinimo maistu užtikrinimo rodiklių grupės skirtos įvertinti individo, namų ūkio, bendruomenės, regiono ar šalies aprūpinimo maistu užtikrinimą.

Siekiant atlikti aprūpinimo maistu užtikrinimo problemos analizę, tikslinga nagrinėti rodiklius, kurie geriausiai atspindėtų esamą situaciją. Šiai analizei buvo pasirinkti makroekonominiai rodikliai (1 pav.).

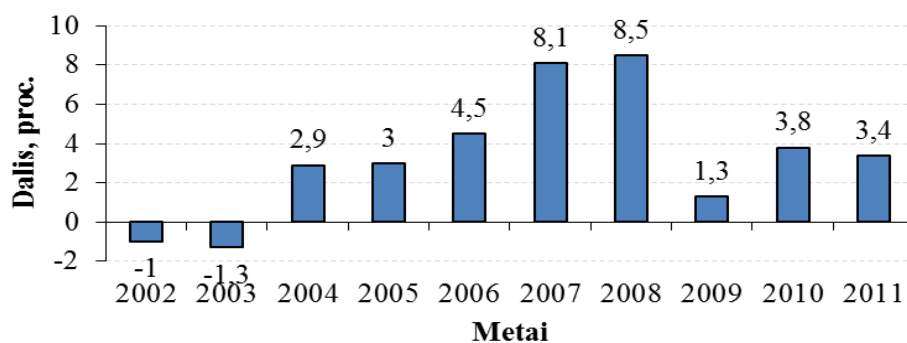
1 pav. Makroekonominiai aprūpinimo maistu užtikrinimo rodikliai

Šalies makroekonominė padėtis turi didelės įtakos aprūpinimo maistu užtikrinimui. Kuo didesnis šalies ekonominis išsivystymo lygis, tuo ji geriau gali aprūpinti savo gyventojus maistu. Galima teigti, kad rodiklis, apibendrinantis krašto gerovę – BVP vienam gyventojui – analizuojamu laikotarpiu kasmet vidutiniškai didėjo po 8 proc., nors dėl ekonomikos krizės ir paskesnio nuosmukio, šis rodiklis 2009 m. smuko iki 2006–2007 m. lygio (2 pav.).

2 pav. Bendrasis vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, Lietuvoje 2002–2011 m. (sudaryta pagal Statistikos departamento informaciją)

Šalies ekonominis augimas turėjo teigiamą įtaką Lietuvos gyventojų gyvenimo lygiui ir tuo pačiu galimybėms apsirūpinti sveiku, gyventojų poreikius atitinkančiu maistu. Nepaisant to, kad šalies ekonomika augo, tačiau augo ir infliacija (3 pav.).

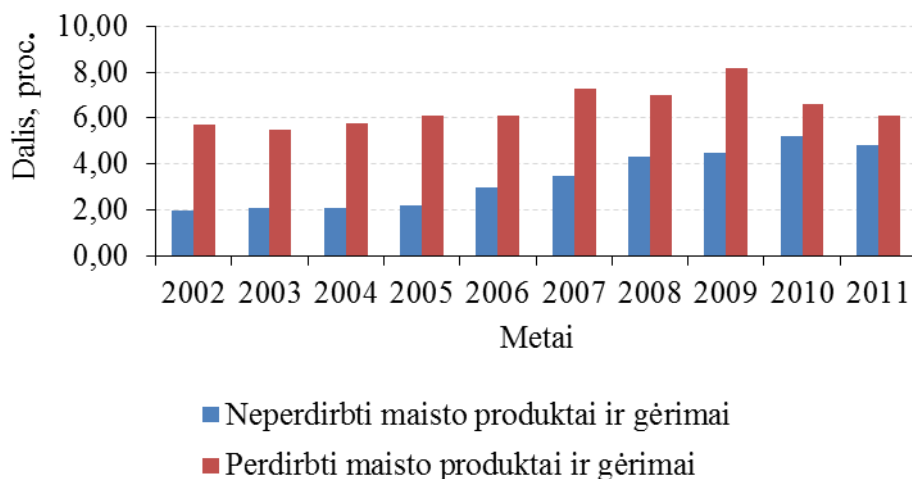
3 pav. Vartojimo kainų indeksas, palyginti su ankstesniu laikotarpiu, Lietuvoje 2002–2011 m. (sudaryta pagal Statistikos departamento informaciją)

Tikslinga teigti, kad infliacijos pokyčiai yra tiesiogiai susiję su maisto ir nealkoholinių gėrimų kainų pokyčiais. Esant žemai infliacijai, maisto ir nealkoholinių gėrimų kainos kilo nežymiai arba netgi krito, tuo tarpu intensyvaus ekonominio augimo laikotarpiu maisto kainos augo netgi greičiau už bendrąją infliacijos lygį. 2007 m., lyginant su 2006 m., infliacija padidėjo 8,1 proc., tuo tarpu maisto ir nealkoholinių gėrimų kainos išaugo 11,3 proc., atitinkamai ir 2008 m., lyginant su 2007 m. – infliacija pakilo 8,5 proc., o maisto ir nealkoholinių gėrimų kainos – 15,9 proc.

Gyventojų materialinės būklės raidos tendencijos Lietuvoje rodė pastebimą gyventojų gyvenimo lygio augimą, tačiau analizuojamu laikotarpiu vartojimo mastas svyravo nežymiai, netgi turėjo mažėjimo tendenciją. 2009 m. vartojimo mastas buvo didžiausias per visą analizuojamą laikotarpį ir siekė 68,1 proc. BVP, tačiau vartojimo masto padidėjimą galima sieti su beveik 18 proc. sumažėjusiu BVP tais metais, lyginant su 2008 m. Išlaidų maisto produktams ir nealkoholiniams gėrimams dalis nuo BVP taip pat svyravo nežymiai ir analizuojamu laikotarpiu netgi mažėjo, todėl galima daryti prielaidą, kad gyventojų gyvenimo lygis gerėjo, kadangi maistui buvo išleidžiama mažesnė pajamų dalis nei kitais metais.

Pasak B. Yu ir kt. (2009), maisto importo dalis bendrame šalies eksporte geriau įvertina maisto importo galimybes. Šis rodiklis yra tinkamesnis aprūpinimo maistu matas nei užsienio prekybos maisto produktais balanso rodiklis. Šalys, turinčios santykinai didesnę bendro eksporto pajamų dalį, yra mažiau pažeidžiamos pasaulinių maisto kainų svyravimų. Galima pastebėti, jog nagrinėjamu laikotarpiu perdirbti maisto produktai ir gėrimai sudarė didesnę bendrojo eksporto dalį nei neperdirbti maisto produktai (4 pav.).

Nors ir neperdirbtų maisto produktų užsienio prekybos balansas nagrinėjamu laikotarpiu buvo neigiamas, tačiau perdirbti maisto produktai ir gėrimai yra labiau pažeidžiami pasaulinių kainų nei neperdirbti maisto produktai ir gėrimai, kadangi perdirbtų maisto produktų ir gėrimų importo vertė yra didesnė. Lietuvoje nagrinėjamu laikotarpiu perdirbtų ir neperdirbtų maisto produktų dalis bendrame eksporte turėjo didėjimo tendenciją.

4 pav. Perdirbtų ir neperdirbtų maisto produktų bei gėrimų dalis bendrame šalies eksporte 2002–2011 m. (sudaryta pagal Statistikos departamento informaciją)

Perdirbtų maisto produktų ir gėrimų dalis bendrame eksporte kasmet vidutiniškai didėdavo po 0,14 proc., o neperdirbtų – po 0,38 proc. Didžiausią dalį bendrojo eksporto perdirbtų maisto produktų ir gėrimų eksportas sudarė 2009 m. – 8 proc. viso eksporto. Didžiausią dalį bendrojo eksporto neperdirbtų maisto produktų ir gėrimų eksportas sudarė 2011 m. – 5,1 proc. viso eksporto. Taigi perdirbtų maisto produktų ir gėrimų kainos vis labiau pažeidžiamos pasaulinių maisto kainų svyravimų.

Išanalizavus šalies žemės ūkio produktų balansus (išteklių pokyčius, importuojamų ir eksportuojamų produktų dalį) bei maisto prieinamumo galimybes, tikslinga analizuoti, kaip keitėsi žemės ūkio produktų suvartojimas. Maisto suvartojimas apima produktų suvartojimą sėklai, pašarams, pramonei, alkoholio gamybai bei gyventojų vartojimą.

Pagal Statistikos departamento 2002–2011 m. informaciją, atlikus tyrimą, gauti tokie aprūpinimo maistu užtikrinimo Lietuvoje rezultatai.

Lietuvoje suvartojimų mėsos, pieno ir pieno produktų, kiaušinių, bulvių ir daržovių kiekis 2002–2010 m. svyravo nežymiai: daugiausiai suvartojama javų, pieno ir pieno produktų ir kiaušinių. Didžiausias pieno ir pieno produktų bei kiaušinių suvartojimas pastebimas 2004 m., kai šių produktų buvo suvartota atitinkamai 1251 tūkst. t ir 773 mln. vnt. Kasmet labiausiai mažėjo suvartojamas bulvių kiekis (vidutiniškai po 112 tūkst. tonų per metus) ir javų (vidutiniškai po 79 tūkst. t per metus). Ypač dideli javų suvartojimo pokyčiai pastebimi 2006 m., lyginant su 2005 m., javų suvartojimas sumažėjo netgi 32,4 proc., o 2004 m., lyginant su 2003 m., javų suvartojimas padidėjo 8,8 proc. Tačiau žemės produktų suvartojimas nacionaliniu lygiu dar neatspindi šalies apsirūpinimo būtiniausiais maisto produktais, kadangi į suvartojimą vidaus reikmėms įeina ne tik gyventojų vartojimas.

Labiausiai iš visų žemės ūkio produktų Lietuva yra apsirūpinusi javais, pienu ir pieno produktais bei kiaušiniiais. Visu analizuojamu laikotarpiu šių produktų išauginimas ir gamyba viršijo vidaus reikmėms suvartojamą kiekį beveik du kartus. Didžiausias javų perteklius buvo 2008–2009 m. ir siekė net 90 proc., o mažiausias – 2002 m., kai javų buvo išauginta tik 4 proc. daugiau nei suvartota. Tyrime nustatyta, kad geriau nei javais, Lietuva yra apsirūpinusi pienu ir pieno produktais. Analizuoja-

mu laikotarpiu šių produktų buvo pagaminta nuo 47 iki 85 proc. daugiau nei reikalinga vartojimui. Kiaušinių gamyba vidutiniškai viršija 20 proc. suvartojimą. Priešingos tendencijos vyrauja bulvių, daržovių ir mėsos rinkoje. Lietuvoje šių produktų beveik visu analizuojamu laikotarpiu buvo jaučiamas trūkumas. Mėsos trūkumas buvo jaučiamas visu analizuojamu laikotarpiu, o ypač 2008–2009 m., kai šių produktų suvartojimas beveik 30 proc. viršijo gamybą. Be mėsos, šalyje stokojama bulvių ir daržovių. Tik 2002–2003 m. ir 2008 m. bulvių buvo užauginta daugiau nei suvartota, visu kitu laikotarpiu buvo jaučiamas trūkumas, kuris 2006 m. buvo net 45 proc., tuo tarpu pakankamai daržovėmis Lietuva buvo apsirūpinusi tik 2003 m.

Galima daryti išvadas, jog didelių svyravimų pagrindinių žemės ūkio produktų suvartojime nepastebėta, išskyrus javų produktais. Javais, pienu ir pieno produktais, kiaušiniais Lietuva yra pakankamai apsirūpinusi, tačiau nacionalinis apsirūpinimo lygis neatspindi tikrosios šalies situacijos, kadangi šie žemės ūkio produktai gali būti suvartojami ne tik gyventojų mitybai.

Lietuvoje, kaip ir visoje ES, siekiant užtikrinti aprūpinimą maistu, politika turėtų būti labiau orientuota į rinką ir labiau palanki vystymuisi, kartu išlaikant gamintojams skirtą apsauginį mechanizmą (Koordinavimo..., 2009). Itin svarbu stiprinti pajėgumus, kad būtų didinamas gamybos potencialas, didinamos galimybės gauti maisto bei užtikrinti maisto kokybę, plėtoti artumo principu grindžiamą gamybą, taip siekiant užtikrinti ilgalaikį tvarų vystymąsi, skurdo mažinimą ir aprūpinimo maistu užtikrinimą.

Valstybė turi imtis atitinkamų priemonių ir veiksmų, kad būtų sušvelnintas neigiamas maisto kainų svyravimų poveikis vartotojams. Tai lemia ir žemės ūkio gamybos ypatumai (ryšys su aprūpinimo maistu užtikrinimu, aplinka, žemės ūkio gamybos priklausomybė nuo gyvavimo ciklo, oro sąlygų ir metų laikų, sanitarinių sąlygų bei kenkėjų).

Apibendrinant galima teigti, jog už aprūpinimo maistu užtikrinimą turėtų būti atsakinga pati valstybė ir kad bet kokius planus, skirtus išspręsti aprūpinimo maistu problemas turi parengti, koordinuoti, valdyti ir vykdyti valstybė nacionaliniu lygiu, atsižvelgdama į namų ūkių aprūpinimo maistu galimybes. Aprūpinimo maistu užtikrinimas šalyje turėtų būti laikomas itin svarbiu prioritetu ir jam turi būti skiriamas dėmesys nacionalinėse programose ir biudžetuose.

3. Išvados

1. Aprūpinimo maistu užtikrinimo įvertinimui siūloma daug skirtingų metodologijų. Jų pasirinkimas priklauso nuo analizės tikslo, duomenų prieinamumo ir kt. veiksnių. Aprūpinimo maistu užtikrinimo analizei Lietuvoje buvo pasirinkti makroekonominiai rodikliai, kurie analizuojami remiantis maisto buvimo, prieinamumo ir suvartojimo dimensijomis.

2. Įvertinus aprūpinimo maistu užtikrinimo maisto buvimo dimensiją Lietuvoje, nustatyta, jog nacionaliniu lygiu pagaminamas maisto produktų ir gėrimų kiekis analizuojamu laikotarpiu šalyje augo, tik 2009 m. maisto gamyba turėjo mažėjimo tendenciją.

3. Priėjimo prie maisto galimybės nacionaliniu lygiu parodė pakankamą aprūpinimo maistu užtikrinimą, nes augantis BVP vienam gyventojui turėjo teigiamos įtakos Lietuvos gyventojų gyvenimo lygiui ir tuo pačiu galimybės apsirūpinti vartojimo poreikius atitinkančiu maistu.

4. Aprūpinimo maistu užtikrinimo problema Lietuvoje pagilino šalį užklupusi ekonominė krizė, nes 2009 m. beveik visi nagrinėti aprūpinimo maistu užtikrinimo rodikliai pablogėjo.

5. Maisto panaudojimo dimensijos rodikliai parodė, jog nacionaliniu lygiu Lietuvos gyventojai pakankamai aprūpinti maisto produktais.

6. Aprūpinimo maistu užtikrinimas šalyje turėtų būti laikomas itin svarbiu prioritetu ir jam turi būti skiriamas deramas dėmesys nacionalinėse programose ir biudžetuose.

Literatūra

1. Ballenger, N., Mabbs-Zeno, C. (1992). Treating food security and food aid issues at the GATT. *Food Policy*. August 264–276. – <http://journals.ohiolink.edu/ejc/search.cgi?q=authorExact:%22Mabbs-Zeno%2C%20C.%22> [2013 09 20].
2. Barrett, C. B. (2002). Food security and food assistance programs. – *Handbook of Agricultural Economics*. Amsterdam: Elsevier Science. – http://dyson.cornell.edu/special_programs/AFSNRM/Parima/Papers%20from%20Cbb2/Papers/Barr ettFoodSecurityandFood%20AssistancePrograms.pdf [2013 09 20].
3. Becker, K. H. (2001). Food balance sheets: a handbook. – <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/011/x9892e/x9892e00.pdf> [2013 10 01].
4. Benson, C., Clay, E. J., Green, R. H. (1986). Food Security in Sub-Saharan Africa. – Paper presented at the Other Economics Summit, IDS University of Sussex, Brighton.
5. Clay, E. (2002). Food Security: Concepts and Measurement. – http://ieham.org/html/docs/food_security_concepts_and_measurement.pdf [2013 07 19].
6. Čiegis, R., Kulvelytė, B. (2010). Aprūpinimas maistu – iššūkiai Europos Sąjungai. – <http://vadyba.asu.lt/24/23.pdf> [2013 09 20].
7. Hahn, H. (2000). Conceptual Framework of Food and Nutrition Security. – <http://www.foodsecurity.gov.kh/docs/ENG/Conceptual%20Framework%20FSN.pdf> [2013 08 12].
8. Hemelin, A. M., Mercier, C., Bedard, A. (2008). Perception of needs and responses in food security: divergence between households and stakeholders. – *Public Health Nutrition*: No. 11(12). <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18761760> [2013 09 20].
9. Yu, B., Yoy, L., Fan, S. (2009). A Typology of Food Security in Developing Countries under High Food Prices. – <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/51043/2/IAAE%20food%20security%20typology.pdf> [2013 08 12].
10. Koordinavimo darbo grupė (FAO) (2013). Aprūpinimas maistu ir politikos suderinamumas, įskaitant FAO reformą ir pasaulinį aukščiausiojo lygio susitikimą aprūpinimo maistu klausimais. Europos Sąjungos Taryba. Briuselis. – <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=Com:2013:0194:fin:lt:pdf> [2013 10 10].
11. Marek, T. (1992). Ending malnutrition: Why increasing income is not enough. World Bank Africa Technical Department, Technical Working Paper No. 5. Washington, DC: World Bank.
12. Nyariki, D. M., Wiggins, S. (1997). Household food insecurity in sub-Saharan Africa: lessons from Kenya // *British Food Journal*, No. 99/7. – <https://profiles.uonbi.ac.ke/dicksonnyariki/publications?sort=year&order=asc>

13. Pérez-Escamilla, R., Segall-Corrêa, A. M. (2008). Food insecurity measurement and indicators. – http://www.scielo.br/scielo.php?pid=S1415-52732008000700003&script=sci_arttext [2013 08 12].
14. Riely, F. (1999). Food Security Indicators and Framework for Use in the Monitoring and Evaluation of Food Aid Programs. – Washington: International Science and Technology Institute. – http://afghanlivelihoods.com/virtual-library/Livelihoods/householdfoodsecurity_-ifpr.pdf [2013 10 10].
15. Smith, L. (2002). The use of household expenditure surveys for the assessment of food insecurity. Keynote paper for the International Scientific Symposium on Measurement and Assessment of Food Deprivation and Undernutrition. Rome, 26–28 June. FAO, Rome. – <http://www.fao.org/docrep/005/y4250e/y4250e00.htm> [2013 07 19].
16. The World Food Summit. (1996). – www.fao.org/docrep/x2051e/x2051e00.HTM#P144_15262 [2013 07 19].
17. Thomson, A., Metz, M. (1998). Implications of Economic Policy for Food Security: A Training Manual. – <http://www.fao.org/docrep/004/x3936e/x3936e00.htm> [2013 07 19].

MACROECONOMIC ASSESSMENT FOOD SECURITY IN LITHUANIA

Valdemaras Makutėnas

Aleksandras Stulginskis University

Received 03 11 2013; accepted 10 12 2013

Summary

In order to assess the food security there are a lot of different methodologies, their choice depends on the purpose of analysis, data access and other factors. Aim of the research – to determine the situation of food supply. Research methods: review of Lithuanian and foreign scientific literature, grouping, systematization, comparative analysis, statistical analysis. Macroeconomic indicators that are analyzed on the basis of food availability, accessibility and consumption dimensions were selected for food security analysis in Lithuania. In order to assess food security at the level of macro-economic these indicators are examined below: GDP per capita; consumer and food price indices; food consumption per capita; agricultural balance. GDP per capita during the period had an upward trend (with the exception of the economic crisis in years), reflecting the increasing level of development and increasing food security at the national level. Increasing GDP, inflation grew inevitably and fluctuated sharply over the period. The results suggest that in the period of 2002–2011, the main food security issues were lack of availability of food options, which led to reduction in personal income, the rising cost of food and soft drinks.

Keywords: Food security, macroeconomic assessment.

JEL Codes: Q13, Q16, L81.